

Ignacy Skrzypek

Kretomino, gm. Manowo, woj. koszalińskie. Stanowisko 1

Informator Archeologiczny : badania 13, 162-163

1979

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Istotnym uzupełnieniem związanych z wałem stało się odnalezienie i zinterpretowanie resztek jego drewnianej konstrukcji. Ustalono - po raz pierwszy w sposób niewątpliwy - że wał zbudowany został w konstrukcji skrzyniowej na specjalnie przygotowanej "ławie fundamentowej" wyrównującej pochyłość terenu. Skrzynie wypełnione były głównie gliną, piaskiem i kamieniami wapiennymi. Ślady nadpalenia konstrukcji /obszerowane również na innych wykopach/ świadczą o gwałtownym przerwaniu funkcjonowania tego założenia obronnego, którego chronologię można umieszczać w ramach od IX do ok. połowy X wieku.

Uzyskano wyczerpujące informacje dotyczące sposobu budowy i posadowienia austriackiego muru obronnego, na tym odcinku. Mur ten wykonany był głównie z kamienia wapiennego, licowany cegłą. Posiadał system odsadzek wzmacniających jego konstrukcję i stabilizację w związku z dużą różnicą poziomów wewnątrz i na zewnątrz muru.

Rejon VIII, za budynkiem nr 8

Projekt innego rezerwatu archeologicznego, w okolicy romańskiego kościoła jednonawowego /odkryty w 1976 r./, wymaga znacznego obniżenia poziomu terenu w celu wyeksponowania odkrytego reliktu.

Tegoroczne badania objęły obszar na zachód od pozostałości apsydy, w wysuniętym na zewnątrz narożniku nowożytnego muru fortecznego. Eksploracje odbywały się jedynie pośród współczesnych i nowożytnych zasypisk o sporej miąższości. Odałonięto w obrębie wykopu ceglano- i ceglano-kamiennie lico muru obronnego. Nawarstwienia współczesne to kilka kolejnych, ukształtowanych w 1 poł. XX wieku poziomów oraz warstw zasypiskowych. Kompleks warstw austriackich, złożony z kilku nasypów gruzistych, powstał po podwyższeniu muru obronnego w latach 1852-1854. Zamyka go warstewka ceglany /pozostałość dawnego placu musztry/ z brukiem ściekowym przy licu muru. Poniżej wystąpiły nawarstwienia z okresu Wolnego Miasta Krakowa, znowu zakończone brukiem ściekowym i towarzyszącą mu szkarpą gliniastą. Wśród kilku poziomów, z tego okresu, rozpoznano ten, z którego podjęto akcję nadmurowania korony muru kleszczowego /lata 1830-1831/. Wątek kleszczowej fazy fortyfikacji /datowanej na schyłek XVIII w./ odałonięto już tylko fragmentarycznie.

Badania w tym rejonie będą kontynuowane.

Wykop instalacyjny wzdłuż gotyckiego muru obronnego, między basztą Złodziejską, a budynkiem nr 8 /nadzorowany przez mgr S. Alfawicką/ ujawnił pozostałości murów austriackich - szpitala wojskowego, zburzonego w pierwszych latach po wojnie.

KRETOMINO, gm. Manowo
woj. koszalińskie
Stanowisko 1

Muzeum Okręgowe
w Koszalinie

Badania prowadził mgr Ignacy Skrzypek. Finansował WKZ w Koszalinie i Koszalińskie Towarzystwo Społeczno-Kulturalne. Trzeci sezon badań, ostatni. Grodzisko wczesnośredniowieczne /VIII-X w. /.

Badaniami archeologicznymi objęto centralną część majdanu. Wytyczono wykop po osi N-S, o rozmiarach 20 x 3 m, dzieląc go na 4 działki /A, B, C, D/, o wymiarach 5 x 3 m. W miarę prowadzonych badań i uzyskiwanych rezultatów działki C i D poszerzono w kierunku zachodnim o dalsze 2 m.

Z powodu silnej niwelacji terenu, w czasie budowy kolejki wąskotorowej, majdan grodziska pozbawiony był zupełnie warstwy humusowej. Tuż pod bardzo cienką warstewką darni zalegała ciemnobrunatna warstwa z zawartością materiału ceramicznego.

Odsłonięto negatywy sześciu obiektów archeologicznych, które wyznaczała spalenizna, wtręty popiołu i przepalone kamienie. Obiekty miały charakter mieszkalny i gospodarczy. Były częściowo zagłębione w ziemię lub naziemne. Największy z obiektów, o rozmiarach 4 x 3,5 m /działka C/, który odsłonięto prawie w całości wyznaczała warstwa bruku kamiennego z bardzo dużą ilością przepalonego drewna, popiołu i ułamków naczyń. W części południowej obiektu stwierdzono obecność paleniska kamiennego. Po wykonaniu przekroju poprzecznego przez środek obiektu na osi N-S miąższość wypełniska dochodziła do 0,50 m od powierzchni darni. Jego zawartość była identyczna jak na stropie, z wyjątkiem kamieni, które wyznaczały jednowarstwowo poziom obiektu.

Analizując na roboczo funkcję opisywanego obiektu należy przyjąć, że był to budynek częściowo zagłębiony w ziemi o przeznaczeniu mieszkalnym. Bruk kamienny wyznaczał poziom podłogi, a duże ilości węgla drzewnych świadczą o spalonej solidnej konstrukcji drewnianej ścian. Podobny charakter miał zapewne obiekt nr 6 zlokalizowany na działce D, gdzie przy profilu zachodnim udało się także odsłonić część paleniska kamiennego. Inne obiekty uchwycono jedynie fragmentarycznie, bowiem większa ich część wchodziła w profile wykopów.

W trakcie badań zebrano 1.087 ułamków naczyń i kilkadziesiąt bryłek przepalanej polepy. Zaszeregowano je do jednego zespołu, albowiem wykazują cechy podobne - tak ze względu na formę, ornamentację, jak i technikę wykonania. Odkryte ułamki pozwoliły na wydzielenie kilku grup typologicznych: naczynia słabo profilowane, baniaste, jajowate i dwustożkowate, ujęto w ramy chronologiczne od połowy VIII, a być może z przełomu VII/VIII wieku do przełomu IX/X wieku.

Grodzisko w Kretominie należy zaliczyć do obiektów związanych przede wszystkim ze starszą fazą osadnictwa wczesnośredniowiecznego w rejonie dolnej Parsęty, a ściślej mikroregionu koszalińskiego położonego dosyć peryferyjnie od głównego centrum, którego osią była zawsze rzeka Parsęta.